

ERC, realisme i independència

«No treballar amb l'escenari que tot plegat sigui un qui dia passa any empeny del PSOE seria una irresponsabilitat de primer ordre o apartar-se de l'objectiu»

La investidura de Pedro Sánchez s'ha desbloquejat i, si el consell nacional d'ERC no ho veta aquest dijous, el dia 7 serà nomenat president al Congrés i anunciarà el primer govern de coalició a Espanya des del 1977. Dilluns, Unides Podem i el PNB van presentar acords, concrets i per escrit, a canvi del sí. Els dos documents són coherents amb l'actual context polític -els socialistes han decidit que no volen entendre's amb les dretes i, per tant, només poden mirar a l'esquerra i al sobiranisme-, contenen concessions socials que Iglesias i el conjunt de l'esquerra ambicionaven, i avancen en l'actualització de l'autogovern basc dins el marc constitucional, que el PNB no impugna.

Són acords importants, però no de fons perquè no qüestionen el paradigma dels darrers quaranta anys. El pacte políticament més rellevant, amb més lectures i recorregut potencial, és el del PSOE amb ERC. És només a canvi d'una abstenció i sols per arrencar la legislatura, però també inconcret i sense la tradicional dosi de peix al cove que solien incorporar aquestes enteses en altres temps, com ara el del Majestic. Un pacte del Majestic és el que ha fet el PNB, amb traspàs del trànsit a Navarra inclòs, una competència que els Mossos van assumir el 1996 gràcies als vots de CiU per investir Aznar.

L'acord amb Esquerra, que li pot acabar donant el rol d'interlocutor amb l'Estat, va d'una altra cosa perquè respon al context d'un conflicte cru. Acabarà en un tot o res, sense concessions al mentrestant. L'única virtut inicial és que, a Madrid, hi haurà un interlocutor amb qui parlar -això facilitarà també la gestió-, que accepta la legitimitat de les institucions catalanes -té trons que això s'hagi de negociar!- i que necessitarà els vots independentistes a cada ple. L'alternativa ja la sabem, però per si de cas convé no oblidar-la: noves eleccions amb risc d'un tripartit de dretes o, per evitar-les, el PSOE tirant-se en braços del PP o de Cs amb un president tecnòcrata o de perfil més espanyolista. En el context de l'Europa Occidental, el nostre, el "com pitjor millor" fa dècades que no funciona com a accelerador de processos històrics.

Els republicans expliquen que la gran virtut i salvaguarda de la mesa entre governs (si el *sit and talk* no era això, s'hi devia assemblejar) és que blindi el trànsit de la via repressiva a la política i que els resultats se sotmetran a consulta a Catalunya. Aquest és el punt clau, i és important no dur-se a engany. El PSOE sosté (ho explicava el diari.es) que el que es votarà serà, si de cas, un nou Estatut, cosa ja prevista en cas de reforma, com el 2006. I els republicans afegeixen que, en qualsevol cas, el més important és votar i afirmar que, en el cas que no acabi en un referèndum d'autodeterminació, un *no* a la proposta de l'Estat tindria enorme significació. Tan cert com difícil que qualsevol govern espanyol caigui en aquest parany. Apareix també la perspectiva que, si no hi ha acord, es votin les propostes de les parts, cal pensar que la república catalana i un estatut millorat. Això, però, no quadra amb el que explica el PSOE: que no es votarà res que desbordi la Constitució.

De nou, el conflicte de sobirania. I, de nou, la necessitat d'incorporar una mirada realista a la gestió del procés. I això vol dir tenir en compte que l'ampolla pot estar mig plena, i que el PSOE a base de desgast i astúcia pugui cedir, però també mig buida i que, per tant, la cosa no passarà de mesa d'actualització del marc autonòmic. La mirada realista contemplant obstacles i costos de transició va ser la gran absent al fracassat procés de 2017 -ho admet la mateixa ERC- i el que hauria de presidir ara tota acció per no generar més frustració i assegurar avenços.

ERC ha decidit -ho va prometre a la campanya del 10-N i va rebre l'encàrrec popular en forma d'una nova victòria- assumir el cost de fer política a Madrid sabent que, d'entrada, hi té poc

a guanyar i que JxCat i la CUP, des del racó, atiaran contradiccions i evidenciaran les febleses de l'acord. En el dia a dia, no l'ajudaran a arrossegar el PSOE a un *sit and talk* que doni els resultats que busca l'independentisme. La competència electoral i els pactes a contracor tenen aquestes conseqüències, si convé actuant des del tacticisme per complaure els més exaltats amb proclames grandiloqüents incapaces de concretar després com es fa efectiu el mandat de l'1-O, es converteix a Puigdemont en president o es fa efectiva la república.

El cas de JxCat és paradigmàtic, i els papers estan ara invertits amb els d'ERC el 27-O. Aleshores, Junqueras i molts dels seus preferien eleccions autonòmiques perquè el Govern es veia incapaç d'implementar la Declaració d'Independència. Però volien que fos Puigdemont -que també les volia- qui n'assumís el cost en solitari, ja que era el president. En el moment clau, el 26 d'octubre al migdia, els republicans van sobreactuar dient que sortirien del Govern si no es feia la DUI i Puigdemont va donar un cop de volant per no causar més dany electoral a l'espai postconvergent, malgrat que també era conscient que tot quedaria en el terreny simbòlic i del preu a pagar en forma de repressió i 155.

Ara ve la torna i l'espai de JxCat, animat per Torra i Borràs entre d'altres, es carrega sense mesura un acord que no sap quina funcionalitat tindrà de la mateixa manera que envia els seus advocats a ridiculitzar per insuficient (tot el que no sigui l'amnistia ho és, lògicament) la posició de l'Advocacia de l'Estat sobre Junqueras i la immunitat que la seva defensa va guanyar al TJUE. JxCat prefereix, lògicament, un govern de Sánchez i una taula on ells hi seran com a Govern més que no pas que tot salti pels aires. Però com que els seus vots no són necessaris (i el PSOE tampoc els ha buscat) opten per l'ambigüitat i intenten convertir el pacte d'ERC en un tret al peu que pot acabar amb el Govern.

En aquest context, el consell nacional d'ERC ha de ratificar o no l'acord i preparar-se per encarar unes eleccions al Parlament marcades també pels primers passos del nou govern a Madrid i els temptejos negociadors. La prioritat ha de ser no separar-se de l'objectiu polític, la independència, i pensar com aprofita la treva que implicarà el govern Sánchez per enfortir-se ella i el conjunt del moviment i generar un escenari de prou pressió (que si convé derivi en caos) per obligar el PSOE a pactar un referèndum que no sigui estatutari. És allò que ha posat en circulació Junqueras de fer-lo "inevitable". És possible que això passi per ser sovint antipàtics a Madrid i no rebre copets a l'esquena. Ni aquí ni allà.

L'independentisme, si vol seguir sent pacífic i inclusiu, necessita acumular més forces (un nou desengany dels creients en el diàleg amb un govern amic a Madrid ajudarà) i no perdre de vista que és en la confrontació democràtica amb l'Estat on ha crescut. Si el canvi el PSOE que afirmen Miquel Iceta i els corifeus del nou govern és real i s'acaba assumint que amb els aires de la nova dècada el concepte de sobirania ha de canviar i que el Regne Unit no és més dèbil per haver fet un referèndum a Escòcia, premi per ERC i per l'independentisme en conjunt. Tothom content. Però no treballar amb l'altre escenari (que tot plegat sigui un qui dia passa any empeny per no canviar res i esperar la desmobilització) com a prioritari i pensar com es gestiona seria una irresponsabilitat de primer ordre o apartar-se de l'objectiu.